

Mez McConnell, Mike McKinley

CHURCH IN HARD PLACES: How the Local Church Brings Life to the Poor and Needy

Wheaton, Illinois USA, Crossway, 2016., 208.

Knjigu *Church in Hard Places* (Crkva na teškim mjestima) napisala su dvojica pastora, Škotlanđanin Mez McConnell i Amerikanac Mike McKinley. Obojica autora pišu iz bogatog iskustva služenja među siromašnima. Mez, prominentan glas u knjizi, odrastao je u jednoj od škotskih „shema za stanovanje“ za siromašne. Nakon svoga obraćenja, služio je kao pomoćni pastor u Britaniji, zatim kao osnivač Crkve u jednome od brazilskih najsiromašnijih gradova. Trenutno je pastor crkve *Niddrie Community Church* koja se nalazi usred jedne od najsiromašnijih škotskih „shema“. Mike je pastor Sterling Park Baptist Church u američkoj saveznoj državi Virginiji.

Knjiga je podijeljena na tri dijela: „Evandjelje na teškim mjestima“, „Crkva na teškim mjestima“ i „Rad na teškim mjestima“. Njima prethodi „Uvod“ u kojem nam se predstavljaju autori, objašnjavaju što podrazumijevaju pod „teškim mjestima“ te zašto su i za koga napisali ovu knjigu. Autori su svjesni činjenice da je svako podneblje u kojem se pojedina crkva nalazi „teško“ u određenom smislu. Primjerice, naviještati Evandjelje u bogatijim predjelima SAD-a i Europe jer čovjeka ondje „omete njegov materijalizam“ (19). Stoga, objašnjavaju da pod „teškim mjestima“ misle na one koji su „ekonomski i društveno potlačeni“ (20).

Prvi je dio knjige podijeljen na tri poglavlja. U prvome poglavlju Mike i Mez jasno kažu da nisu napisali knjigu o siromaštvu, nego o „osnivanju, vodstvu i sudjelovanju u crkvama koje dosežu ljude koji se nalaze na marginama pristojnog društva“ (25). Međutim, ponekad je teško uopće kategorizirati „siromaštvo“ jer je ono zbilja pojam relativan u odnosu na mjesto i vrijeme o kojem razmišljamo. Siromaštvo u središnjoj Americi puno je „siromašnije“ od siromaštva koje nalazimo u SAD-u, ali nekako „intuitivno znamo da su ti američki beskućnici siromašni“ (26).

Razmišljanje o siromaštvu dodatno komplicira činjenica da zapadnjaci o njemu uglavnom razmišljaju kao o nedostatku „pristupa resursima“, dok siromašni obično o njemu govore kao o „iskustvima bespomoćnosti, gubitka značenja i srama“ (27). To znači da ljudima ne treba samo hrana i sklonište nego „potpuno nov način života“. Međutim, ono najvažnije što siromašni trebaju ujedno i ono jedinstveno što Crkva može ponuditi: Evandjelje Isusa Krista (28)! Evandjelje Isusa Krista širit će se među siromašnima upravo kroz lokalnu crkvu, odnosno kroz njezine članove poučene od svoga vodstva za djelo službe (33). Zato je važno da pastori i osnivači crkava ne traže samo „mjesto na kojima će najvjerojatnije doživjeti uspjeh (definiran kao osnovana financijski neovisna crkva) nego i mjes-

ta koja najviše trebaju svjedočanstvo o Evanđelju“ (34).

Drugo poglavlje odgovara na pitanje „Koje evanđelje oni trebaju?“. Mnogi danas Evanđelje pretvaraju u „Radosnu vijest koja se tiče samo njih i njihova samopoštovanja“ (37). Autori su Evanđelje sažeto objasnili pod četiri glave: „1. Bog ... 2. Čovjek ... 3. Krist ... 4. Odaziv“ (37-40). Kršćani koji služe na tim „teškim mjestima“ trebaju poznavati biblijsku poruku Evanđelja, biti svjesni da ljudi kojima služe vjerojatno imaju potpuno drukčija shvaćanja o Bogu, čovjeku, Kristu i odazivu, kao i drugih crkvenih riječi koje kršćani koriste, ali i znati poruku Evanđelja „povezati sa životom i tegobama potrebitih, slomljenih ljudi“ (41). Važno je navijestiti pravo Evanđelje jer spasenje i vječnost ljudskih duša ovisi o tome (53), ali i radi Božje slave (56).

Treće poglavlje hvata se u koštac s uvriježenim mišljenjem da nauk nije važan. Premda se oni slažu da je puno bolje provesti više vremena u razgovoru sa svojim susjedima o Isusu od „prepiranja na internetu o infralapsarijanizmu“, ipak smatraju da je nauk važan zato što spasenje, posvećenje, vodstvo i evangelizacija zahtijevaju nauk, svaki na svoj način. Također, i Biblija i iskustvo uče nas kako nije istina da siromašni i neobrazovani ljudi nemaju „umne sposobnosti koje su potrebne za učenje nauka“ te da su takva razmišljanja „ponižavajuća i snishodljiva“ (65).

Drugi dio knjige govori o misiji Crkve na siromašnim mjestima. Četvrto je poglavlje posvećeno problemu paracrkvenih organizacija, posebno kada se ne trude ispuniti svoju misiju pomaganja Crkvi (grčki: *para* = uz; tako da u teoriji paracrkvena organizacija stoji *uz* crkvu) da ispuni njezinu zadaću. Unatoč dobrim namjerama, paracrkvene organizacije mogu postati samodostatne i same sebi cilj.

Unatoč tomu što Crkva često, nažalost, sjedi prekrizanih ruku u pogledu doseganja siromašnih, lokalna crkva jest rješenje i Božja „primarna strategija evangelizacije“ (87). Crkva je važna u Božjim očima (88) i mjesto gdje vjernici mogu rasti dok se podlažu duhovnom vodstvu. To podrazumijeva duhovnu odgovornost, ali i crkvenu stegu.

Šesto poglavlje osvrće se na evangelizaciju. Nažalost, u siromašnim zajednicama „jako je malo evangelizacije vezano uz zdravu lokalnu crkvu“. Ne samo što se mladi ljudi ne ohrabruju da osnivaju crkve u tim zajednicama nego često i ljudi koji se obrate iz tih zajednica brzo se iz njih i isele (95).

Evangelizacija se definira kao „*poučavanje evanđelja s ciljem uvjerenja*“ (97). Kada je tako definiramo, možemo razumjeti zašto iziskuje puno vremena i truda (103) te zašto počiva na uvjerenju u Božje suvereno djelovanje u spasenju (100). Kao pastoru, posebno su mi bile zanimljive dvije stvari u ovome poglavlju. Prvo, Mez je napisao da je politika njegove crkve „nikada ne započeti nešto što naša društvena zajednica već nudi. Puno više ima smisla da se kršćani pridruže

postojećim grupama kako bi tamo bili svjedoci, nego očekivati od nevjernika da se pridruže našim grupama“. Drugo, kada se Crkva odluči ugostiti neki događaj, preporučuje se da se ti događaji koriste za prijateljstvo i druženje, a ne prije svega za evangelizaciju. Naime, „želimo da se ljudi među nama osjećaju kao kod kuće, a ne kao da ih svaki put, netko otme“ (104).

Sedmo poglavlje iznosi potrebu za vjernim propovijedanjem Božje riječi, koja je dvosjekli mač! Često se crkve „nikada ne usude služiti siromašnima jer smatraju da je to borba za koju nisu dobro opremljeni“, ali „ako imamo Božju riječ koju primjenjuje Božji Duh, imamo sve što nam je potrebno u bilo kojoj društvenoj zajednici“ (110). Međutim, to ne znači da je propovijedanje sve što Crkva radi.

Osmo je poglavlje još jedno zanimljivo poglavlje. Različiti biblijski odlomci i „sveobuhvatna priča Biblije“ (118) pokazuju da Sveto pismo jasno uči i pretpostavlja da bi crkve trebale znati tko su njezini članovi. Članstvo u crkvi ne štiti samo Crkvu od duhovnog propadanja i lošeg svjedočanstva u društvu, u siromašnim zajednicama članstvo u sprječava „sindrom drugorazrednosti“ jer označava da vjernici u potpunosti pripadaju, da su potpuno funkcionalni dijelovi Kristova tijela (125). Također, kada članovi Crkve „vide ozbiljnost tvrdnje da slijede Isusa ... (i) pokoravaju se pobožnom vodstvu i odgovornosti“ (129), nevjernici su ih sposobni vidjeti kao „skupinu nadnaravno promijenjenih ljudi koji se nastavljaju mijenjati“ (128).

Posljednji dio knjige ohrabruje one koji žele služiti siromašnima da se pripreme za to djelo. Deveto poglavlje savjetuje ih da pripreme sebe i da budu svjesni „surovih stvarnosti“ te službe. Također, trebaju preispitati svoje motive i tražiti blagoslov i podršku, kako svojih obitelji tako i crkvenih vođa. Budući da se nalazimo u duhovnom ratu, molitva je „apsolutno ključna *prije, tijekom i nakon* bilo koje službe (143)!

Vođe također trebaju pripremiti infrastrukturu koja će podnijeti dugoročno služenje u nekoj zajednici. U to spada poučavanje i ovlašćivanje pobožnog vodstva i timova, a u svemu je potrebno imati na umu da se tu radi o „*dugoročnoj obvezi*“.

U jedanaestom poglavlju autori službenike žele upozoriti da budu spremni na promjenu načina razmišljanja. To se pogotovo odnosi na pitanje budućih starješina ili vođa neke službe u Crkvi. Pogrešno je odmah otpisati nekoga samo zato što je siromašan, neobrazovan ili ima pozadinu u kriminalu i uživanju droga. Naprotiv, novim obraćenicima treba brzo dati nekakvu odgovornost, ali i učenje. Na neuspjeh treba gledati kao na mogućnost (164), štoviše „neuspjeh je plodno tlo za poniznost“ (165). Konačno, uvijek je važno biti svjestan kulture kojoj služimo te joj se prilagoditi.

Mez i Mike bili su neodlučni trebaju li napisati posljednje poglavlje knjige

koje su nazvali „Pripremite se za službe milosrđa?“ Ono odgovara na pitanje u kojoj mjeri službe milosrđa trebaju biti dio službe lokalne crkve. Autori smatraju da nipošto ne smiju biti glavni dio jer je glavna služba svjedočenje Evanđelja i poučavanje ljudi da mu budu poslušni čineći djelo službe (174). Ipak, službe milosrđa mogu pomoći Crkvi da naviješta Evanđelje ako su vođe svjesni problema i zloupotreba do kojih može doći.

Njihov prijedlog da se služba milosrđa radi „u kontekstu prijateljskih odnosa i odgovornosti“ (179) vrlo je mudar i biblijski utemeljen. U praksi to znači da će starješine i članovi Crkve pomagati „osobno i privatno“, odnosno „u kontekstu prijateljskih odnosa“ (181).

U „Zaključku“ autori nas pozivaju da budemo svjesni cijene, ali i nagrade rada među siromašnima. Pitanje je to mudrosti jer kršćani su pozvani na žrtvu, ali pritom su pozvani i da budu svjesni da nisu potrebni Bogu (187), da nije svaka žrtva strateški opravdana (191), ali i da su žrtva i služenje put u konačnu radost (193). Kršćanin nije ostavljen da o tome razmišlja sam, nego mu u teškim odlukama pomažu drugi kršćani i starješinstvo njihove crkve (192).

Moji osobni utisci o knjizi uglavnom su vrlo dobri. Rekao bih da je knjiga sa svakim poglavljem sve bolja te da su najbolja upravo praktična poglavlja u trećem dijelu. Unatoč tomu što su relativno kratka i služe kao uvodno štivo, u njima vjerojatno ima više praktične mudrosti nego što bismo očekivali od kratke knjige.

Premda mi se svidio prvi dio knjige, koji govori o Evanđelju, imam jednu zamjerku. Naime, autori su stavili puno veći naglasak na potrebu za pokajanjem nego na vjeri. Zapravo, kada su u drugom poglavlju pisali o čovjekovu „odazivu“ (48-51), puno je govora o pokajanju, okretanju od grijeha i predanosti Kristu, ali ni jednom se ne spominje vjera u Krista, pouzdanje u Njegovu milost i ljubav. Pokajanje je važan aspekt odaziva na Božje djelo spasenja u Kristu, ali ono je posljedica vjere ili, u najmanju ruku, druga strana kovanice ljudskog odaziva na Radosnu vijest.

Na kraju, knjigu bih toplo preporučio svima. Drugo poglavlje knjige može se slobodno koristiti kao obrazac i zadano štivo u nekom tečaju evangelizacije. Vjernici će općenito profitirati od čitanja knjige jer će im ona pomoći da imaju na umu kako mogu sudjelovati u misiji i službi Crkve. Naravno, knjiga *Church in Hard Places* posebno je namijenjena osnivačima crkava (budućim i sadašnjim), kao i pastorima i starješinama, bez obzira na to nalazi li se njihova crkva „na teškim mjestima“ ili ne. Gospodin Isus je rekao: „siromahe ćete uvijek imati sa sobom“ (Iv 12,8). To znači da će tema ove knjige biti aktualna sve do njegova povratka.